

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาวะปัจจุบัน โลกกำลังประสบปัญหาเรื่องน้ำเสีย ขยะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในแต่ละประเทศ ถึงแม้ว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จะมีการตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน ประเทศต่างๆ ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งหาแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็น ปัญหาสำคัญระดับชาติ ซึ่งได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ ทุกคนจึงต้องตระหนักถึงภาระหน้าที่ ที่ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น สิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยในปัจจุบันมีหลายด้าน เช่น ปัญหาป่าไม้ ปัญหาแหล่ง น้ำ ปัญหามลพิษต่างๆ และปัญหาด้านขยะ ซึ่งเป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าปัญหาขยะได้กลายเป็นปัญหา สิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในลำดับต้นๆ ของประเทศ และกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็น ลำดับอาทิเช่น ปัญหาขยะตกค้าง ส่งกลิ่นรบกวนทำให้เกิดภาพอัน น่ารังเกียจ และส่งผลกระทบต่อ สุขภาพอนามัยของประชาชน (บัณฑิต เอื้อวัฒน์กุล , ไพฑูริ์ สุขเกิด 2544 : 1)

ปัญหาการจัดการขยะเป็นปัญหาเร่งด่วนที่สมควรได้รับการแก้ไขมากที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศไทย ทั้งในแง่ความขัดแย้งเรื่องทิ้งขยะ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการกำจัดขยะ หรือ ปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับขยะ เหล่านี้เป็นปัญหาที่ เกิดขึ้นทั้งในชุมชนสังคมและสังคมชนบท และนับวันก็จะเป็นปัญหาที่ใหญ่ขึ้นและมีผลกระทบต่อ ประชาชนในวงกว้างมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทุกชุมชน ลักษณะปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธี หรือมีขยะมากจนไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บ เก็บขนและ กำจัดได้หมดในวันเดียว ขยะจึงตกค้างในชุมชน สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะ คือ การเพิ่มอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นปัญหาด้านการ จัดการขยะ ซึ่งจะเกิดปัญหาล้างของขยะ ที่กำจัดไม่หมดและกลั่นจากการระเหยของสารอินทรีย์ใน หลุมฝังกลบขยะ ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญและปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา (พานิช แก่นกาญจน์, สาวิตรี วิจิตร 2545 : 1)

ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญของคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนา การดำเนินงานกิจกรรมใดๆ ให้บังเกิดผลและมีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่มาจากความต้องการของคนในชุมชนเอง การจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาล นับเป็นหนทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ รู้จักช่วยเหลือตนเองและชุมชนให้เข้มแข็ง มีศักยภาพ ผ่านองค์กรชุมชนซึ่งเป็นแกนนำและประสานเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเทศบาล หรือหน่วยงานอื่นๆ โดยเทศบาลจะสนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถของชุมชน (นวรรตน์ แป้วบุญสม. 2545 : บทคัดย่อ)

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50 ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาล ข้อที่ 3 “บัญญัติไว้ว่าการรักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและสาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล” และข้อที่ 4 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ เป็นหน้าที่ที่เทศบาลต้องทำในเขตเทศบาล และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 3 มาตรา 8 กำหนดภารกิจกำจัดขยะในเขตราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการท้องถิ่น นั้น ในมาตรา 20 กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ ในการรักษา ความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัดขยะในราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่น เก็บ ขน และจัดการขยะ (เฉลิมชาติ แจ่มจรรยา. 2545 : 37-39)

การจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ การเก็บรวบรวม การขนส่ง การแปรสภาพและการกำจัดหรือการทำลาย และยังมีวิธีการจัดการขยะทั้งการลดปริมาณการใช้และการกำจัดขยะด้วยหลักการ 5R คือ Reduce เป็นการลดปริมาณขยะเริ่มต้น Repair เป็นการซ่อมแซมสิ่งของต่างๆ ที่เสียและนำมาใช้ต่อได้ Reject เป็นการกำจัดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ Reuse เป็นการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งไม่ต้องใช้พลังงาน Recycle เป็นการนำของที่ใช้แล้วกลับมาเข้ากระบวนการผลิตใหม่ให้ได้ของที่ใกล้เคียงของเดิมหรือของใหม่ที่สามารถนำมาใช้ได้ อีก อย่างไรก็ตาม แนวทางในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยจะได้ผลอย่างจริงจังนั้น ประชาชนในชุมชนเป็นส่วนสำคัญ เนื่องจากปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาของชุมชน หากคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้นโยบายการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในแต่ละขั้นตอน ในเบื้องต้นต้องสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม และเชื่อถือศรัทธากฎหมาย จนกระทั่งเกิดการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายอย่างเคร่งครัดด้วยความเต็มใจ จึงจะช่วยสร้างนิสัยในการช่วยลดปัญหาขยะ ซึ่งมีแนวทางที่สามารถดำเนินการ โดยการ การลดปริมาณขยะ การแยกขยะ และสร้างจิตสำนึกว่าตนเองเป็นผู้ก่อมลพิษ ดังนั้นจึงถือเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมในการทำให้ขยะมูลฝอยหมดไป แต่ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนให้มีระบบการควบคุมและจัดการขยะที่ดีขึ้นมารองรับการปฏิบัติ โดยการจัดวางถังขยะ

ที่เพียงพอ มีการแยกประเภทของขยะอย่างชัดเจน มีการเก็บขนขยะที่เป็นระบบ ไม่ก่อปัญหาขยะตกค้าง มีการแยกเก็บขยะตามประเภทของขยะ รวมทั้งมีสถานที่กำหนดและวิธีการกำจัดที่ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของประชาชน นอกจากนี้รัฐต้องให้การสนับสนุนและ ส่งเสริมแก่องค์กรท้องถิ่น ให้มีระบบการจัดการขยะที่ดี และสามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้ด้วย (กลุ่มวิชาการเทศบาล เมืองทุ่งสง (2554 : ออนไลน์))

การลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยสามารถทำได้ คือ การลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย (Reduce) โดยการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่ ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์ โดยการใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่ เป็นต้น เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีหีบบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก การใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการรณรงค์ให้ประชาชนใช้วัสดุสิ่งของต่างๆ ให้คุ้มค่าที่สุด ได้แก่ การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ เช่น การนำกล่อง ถุง มาใช้ประโยชน์ซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้ง การนำวัสดุ สิ่งของที่ชำรุดมาซ่อมแซมแล้วนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ การนำวัสดุ บรรจุภัณฑ์ต่างๆ มาดัดแปลงตกแต่งแล้วนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การนำขวดพลาสติกมาประดิษฐ์เป็นภาชนะใส่ปากกา ดินสอ หรือนำมาปลูกต้นไม้ การจัดการระบบรีไซเคิลหรือการนำไปแปรรูปเพื่อนำมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยการรณรงค์ให้คัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และที่สำนักงาน เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์โดยการนำไปขาย สำหรับขยะมูลฝอยที่ขายได้ ขยะเปียก หรือเศษอาหารนำมาทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำชีวภาพ (ประภัสสร อภิรักษ์โยธิน, 2545 : 27)

การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการวิเคราะห์และประเมินสภาพการดำเนินงานของธุรกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แล้วพิจารณาเป็นนโยบายและกลยุทธ์ในการปรับปรุงระบบและวิธีปฏิบัติงาน ให้อยู่ในแนวทางที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต การจัดการสิ่งแวดล้อม คือ กระบวนการวิเคราะห์และประเมินสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นปัญหาและอาจจะเป็น ปัญหาจากการดำเนินงานของมนุษย์ แล้วนำผลการวิเคราะห์และประเมินดังกล่าวมาเข้าสู่กระบวนการสร้างศักยภาพการ คงสภาพ การควบคุมกิจกรรมการจัดการและวิธีการปฏิบัติให้อยู่ในแนวทางที่จะอนุรักษ์ และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์ มุ่งสร้างศักยภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนตลอดไป มิได้ห้าม ไม่ให้นาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ แต่ถ้าจะนำมาใช้ ต้องให้ธรรมชาติช่วยสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นเอง ถ้าธรรมชาติช่วยสร้างขึ้นมาไม่ได้หรือสร้างได้ไม่เพียงพอ ก็จะนำเอาเทคโนโลยีเข้าไปช่วยดำเนินการ เป้าประสงค์ คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้สิ่งแวดล้อมมีความสมดุลตลอดไปอย่างยั่งยืน (บุญจง ขาวสิทธิวงษ์ (2542 : 149))

ระดับปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาสังคม ในเรื่องของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง และสาธารณะทั้งในทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง เพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมรัฐให้ เกิดขึ้นและทำนุบำรุงรักษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งว่าด้วย หลักบริหารจัดการที่ดึงามหรือธรรมาภิบาล นั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สันติโดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล ตัดสินใจ ตรวจสอบ ลดการ ทุจริตคอร์รัปชันลงเพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยเฉพาะในเรื่องของความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม ของประชาชนตลอดจนการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารงาน และในขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในบทบาทหน้าที่การมี ส่วนร่วมเพื่อเกิดจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมเสียสละเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบ 16.96 ตารางกิโลเมตร มีประชากร จำนวน 31,752 คน มีจำนวนครัวเรือน จำนวน 13,029 ครัวเรือน มีปริมาณขยะเฉลี่ยวันละ 37 ตัน มี จำนวนรถยนต์ที่ใช้ในการจัดเก็บขยะ มีจำนวน 10 คน โดยมีการจัดเก็บขยะจำนวน 2 เที่ยว/วัน มี พนักงานรับผิดชอบในการเก็บขนขยะ จำนวน 42 คน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์สามารถนำขยะไปฝัง กลบเฉลี่ยประมาณ 30 ตัน/วัน จึงทำให้มีขยะตกค้างประมาณ 7 ตัน/วัน ซึ่งปัญหาขยะตกค้างจากการ จัดเก็บอาจก่อให้เกิดปัญหาขยะเหลือกระจัดกระจายตามสถานที่ต่างๆ ทำให้ประชาชนที่อาศัย อยู่ใน บริเวณใกล้เคียงร้องเรียนมายังเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เพราะขยะส่งกลิ่นรบกวนก่อให้เกิด ความ รำคาญ เป็นบ่อเกิดแหล่งเชื้อโรค ทั้งยังส่งผลกระทบต่อสภาพพจน์ของพื้นที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ (สำนักการ สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 2554)

การจัดเก็บขยะในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นหน้าที่ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เนื่องจากมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นบริเวณใจกลางเมืองมีการขยายตัวด้านการศึกษา บ้านพัก อาศัย อาคารพาณิชย์ ตลาดสด โรงงาน โรงแรม และแหล่งท่องเที่ยวที่พักผ่อนหย่อนใจ ประชากร เหล่านี้จัดเป็นประชากรหลักที่ทิ้งขยะภายในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จึงทำให้เกิดการเพิ่มของมูล ฝอยและความสกปรก การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะจึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการ ถ้าเทศบาลใดดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะแล้วจะเป็น ผล ให้การจัดการขยะในชุมชนนั้นประสบความสำเร็จได้ แต่ถ้าเทศบาลใดยังขาดการดำเนินการให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ย่อมเป็นผลให้การจัดการขยะในชุมชนไม่อาจประสบความสำเร็จได้

ผู้วิจัยในฐานะพนักงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีส่วนร่วม ในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 31,752 คน (งานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 2554)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ครัวเรือนละ 1 คน ได้มาโดยการใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ คุณลักษณะของประชากร จำแนกเป็น

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 รายได้

2.1.5 อาชีพ

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยบูรณาการกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะของ พูลศักดิ์ ประทุมพรพาล (2540) และ กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ 2542 ได้แก่

2.2.1 หลักนิติธรรม

2.2.2 หลักคุณธรรม

2.2.3 หลักความโปร่งใส

2.2.4 หลักการมีส่วนร่วม

2.2.5 หลักความรับผิดชอบ

2.2.6 หลักความคุ้มค่า

3. ระยะเวลาการวิจัย ระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม 2554

4. พื้นที่ทำการวิจัยครั้งนี้ คือ เขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทศบาล หมายถึง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย สิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถุงพลาสติก ภาชนะกล่องใส่อาหาร เศษมูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงวัตถุอื่น สิ่งใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

3. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีรายชื่อที่อยู่ในเขตเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

4. การมีส่วนร่วม หมายถึง ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของบุคคลในแต่ละระดับ การปฏิบัติมีส่วนร่วมใน กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และควบคุมการปฏิบัติในแต่ละส่วน ๆ อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียว หรือการนำเสนอซึ่งความคิดในการดำเนินการตามกระบวนการนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

4. การจัดการขยะ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะ ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จะประสบความสำเร็จได้โดยปฏิบัติตาม 5 วิธีการ ได้แก่ การลดการก่อขยะ การนำผลิตภัณฑ์ใหม่มาใช้ซ้ำ การนำกลับมาผลิตใหม่ การฟื้นฟูประโยชน์จากขยะ และการกำจัดขยะ

6. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลที่ใช้ในการจัดการขยะ ดังนี้

6.1 หลักนิติธรรม คือ การกำหนดกติกาของชุมชนในเขตเทศบาลเพื่อรณรงค์การลดปริมาณขยะ การกำหนดระเบียบของชุมชนในเขตเทศบาล เพื่อรณรงค์และส่งเสริมให้นำเศษขยะกลับมาใช้อีกครั้ง (Recycle) การกำหนดแผนปฏิบัติของชุมชนในเขตเทศบาล เพื่อรณรงค์และส่งเสริมให้นำเศษขยะส่งต่อไปยังผู้ประกอบการเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าใหม่ การทำประชามร่วมกับชุมชนในเขตเทศบาล เพื่อหาวิธีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และการกำหนดกติกา/ระเบียบของชุมชนในเขตเทศบาล เพื่อฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมจากมลพิษทางขยะให้ดีขึ้น

6.2 หลักคุณธรรม คือ กิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนลดการใช้ขยะในครัวเรือนด้วยความเต็มใจ กิจกรรมรณรงค์หรือส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนได้นำเศษขยะบางอย่างกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) กิจกรรมรณรงค์หรือส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนนำเศษขยะขายหรือบริจาค ส่งต่อผู้ประกอบการเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยความสุจริต กิจกรรมรณรงค์หรือส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนกำจัดขยะอย่างถูกวิธีด้วยความสุจริต และกิจกรรมรณรงค์หรือส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนฟื้นฟูบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมให้ดีขึ้นด้วยความสุจริต

6.3 หลักความ โปร่งใส คือ การเผยแพร่ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดปริมาณขยะ การเผยแพร่ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาในการรณรงค์เพื่อนำเศษขยะกลับมาใช้ใหม่ การเผยแพร่ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาในการรณรงค์เพื่อให้ประชาชนนำเศษขยะไปขายหรือบริจาคเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ การเผยแพร่ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาในการรณรงค์เพื่อให้ประชาชนกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และการเผยแพร่ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาในการรณรงค์เพื่อฟื้นฟูสภาพแหล่งเสื่อมโทรม

6.4 หลักการมีส่วนร่วม คือ การวางแผนการลดปริมาณขยะ ท่านได้ร่วมคิดเพื่อวางแผนการส่งเสริมให้ประชาชนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การวางแผนการส่งเสริมให้ประชาชนนำเศษขยะไปขายหรือบริจาคเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ การตรวจสอบการรณรงค์เพื่อให้ประชาชนให้กำจัดขยะอย่างถูกวิธี และการตรวจสอบการรณรงค์เพื่อให้ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม

6.5 หลักความรับผิดชอบ คือ ความตระหนักหรือใส่ใจในเรื่องของการลดปริมาณขยะในชุมชน ความตระหนักหรือใส่ใจในเรื่องการนำเศษขยะมาใช้อีกครั้ง(Recycle) ความตระหนักหรือใส่ใจในเรื่องการนำเศษขยะมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ความตระหนักหรือใส่ใจในเรื่องการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และความตระหนักหรือใส่ใจในเรื่องการฟื้นฟูสภาพแหล่งเสื่อมโทรมจากขยะมูลฝอย

6.6 หลักความคุ้มค่า คือ การใช้เครื่องใช้สอยให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าจนท่านสามารถลดปริมาณขยะได้ การนำเศษวัสดุอุปกรณ์จากการทำงานหรือการดำเนินชีวิตประจำวันกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง (Recycle) การนำเศษวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้จากการอุปโภคบริโภคส่งขายหรือบริจาคเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ การกำจัดเศษขยะอย่างถูกวิธีและเกิดความคุ้มค่าที่สุด และการเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมจากขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีสภาพดีขึ้น

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจัดการขยะ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ระดับใดและทราบลักษณะของประชาชนที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการทำงานและจะเป็นคำตอบให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน

3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY